

Асоціація аспірантів-юристів

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ
ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД»**

19–20 листопада 2021 р.

м. Харків

УДК 342.7(477+100)(063)

П 68

П 68 **Правові засоби забезпечення та захисту прав людини: вітчизняний та зарубіжний досвід:** матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 19–20 листопада 2021 року). – Харків: ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2021. – 128 с.

Видається в авторській редакції. Редакційна колегія Асоціації аспірантів-юристів не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст матеріалів, наданих авторами для публікації.

У виданні зібрані тези, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Правові засоби забезпечення та захисту прав людини: вітчизняний та зарубіжний досвід», які містять дослідження із загальнотеоретичної юриспруденції та з основних галузей права і юридичної науки: міжнародного, адміністративного, фінансового, конституційного, цивільного, господарського, кримінального та трудового.

УДК 342.7(477+100)(063)

**НАПРЯМ 4. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС,
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС,
СІМЕЙНЕ ПРАВО, МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО**

ЗМАГАЛЬНІСТЬ СТОРІН ЯК ПРИНЦИП ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА Бородата К. В.	36
ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОМІЧНИКА СУДДІ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ Глоба А. О.	39
ЩОДО ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРОДУКЦІЇ Згама А. О., Дудла О. В.	43
ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ Згама А. О., Момот В. В.	47
ПРАВОВИЙ СТАТУС ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ Згама А. О., Сухова Д. С.	51
ПРАКТИКА, ПРОБЛЕМИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЮРИДИЧНОГО СТАТУСУ БОРЖНИКА ЯК УЧАСНИКА ПРАВОВІДНОСИН БАНКРУТСТВА Кимберський З. Ю.	55
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ГОСПОДАРСЬКЕ СУДОЧИНСТВО Комарова В. П.	57
ПОНЯТТЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ ТОВАРУ Котрікова Б. С.	61
ПРАВОВИЙ СТАТУС ДІЯЛЬНОСТІ МІСІЙ ОБСЄ В УКРАЇНІ Литвинчук Є. А.	64
ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ Малахова О. М.	66
ПРО ПРОБЛЕМАТИКУ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ І СУМІЖНИХ ПРАВ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ Науменко К. С.	70
АДВОКАТУРА УКРАЇНИ ЯК ГАРАНТІЯ ЗАХИСТУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ Никифорок В. М.	73

АДВОКАТУРА УКРАЇНИ ЯК ГАРАНТІЯ ЗАХИСТУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ

Никифорак В. М.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри приватного права
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

За роки незалежності України адвокатура стала потужною інституцією, яка нині налічує близько шістдесяти тисяч професійних, висококваліфікованих фахівців, готових вчасно надати якісну правничу допомогу усім, хто її потребує на засадах верховенства закону, незалежності, демократизму, гуманізму і конфіденційності.

Актуальність наукового дослідження сучасної адвокатури зумовлена цілим рядом відповідних факторів, серед яких слід виділити підвищений суспільний інтерес до ефективних способів захисту прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також нагальну потребу гармонізації стандартів адвокатської діяльності в Україні із стандартами міжнародно-правовими, адже саме держава покликана забезпечити дотримання гарантій адвокатської діяльності.

Одним із перших кроків в укріпленні ролі та визнання значимості інституту адвокатури в Україні стало закріплення на конституційному рівні монополії адвокатури на представництво інтересів осіб в суді (така ж адвокатська монополія закріплена на законодавчому рівні в Німеччині, Австрії, Чехії, Бельгії, Португалії та ін.). Адвокатська монополія вводилася поетапно, і, починаючи з 1 січня 2020 року, становилася остаточно, оскільки нині виключно адвокати вправі здійснювати представництво інтересів в судах усіх інстанцій. Звичайно, що введена монополія не є й не могла бути абсолютною, а тому Конституцією України закріплені винятки стосовно можливості «представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена» [1, ст. 131].

Важливим аспектом запровадженого конституційних змін стало використання терміну «професійна правнича допомога». На думку В. Заборовського, в такому понятті «основна увага повинна приділятися саме терміну «професійна», за допомогою якого законодавець фактично гарантує належне надання особі такої допомоги. Це проявляється в тому, що держава покладає обов'язок щодо надання правової (правничої) допомоги саме на осіб, які на професійній основі здійснюють таку діяльність, а саме на адвокатів» [2, с. 144].

Однак запроваджена адвокатська монополія далеко не у всіх колах отримала позитивне схвалення, і вже 29.08.2019 року Президентом України був поданий на розгляд законопроект № 1013 про внесення змін до Конституції України стосовно скасування адвокатської монополії. Востаннє цей законопроект вклучався до порядку денного Верховної Ради України 07.09.2021 року, а наразі очікує розгляду.

Таким чином, внесення змін до Конституції України стосовно представництва в судах буквально поділило правничу спільноту на два табори: «за» і «проти» так званої монополії адвокатури [3]. Будучи не лише науковцем і викладачем, але й практикуючим адвокатом, безумовно переконаний у надзвичайній позитивності та необхідності нововведень. Зокрема, серед аргументів на користь монополії адвокатури виділимо наступні. По-перше, як вже було зазначено, це не абсолютна монополія. Держава встановила лише відповідні вимоги стосовно допуску до професії адвоката, що й гарантує ефективність професійної правничої допомоги. По-друге, монополія безумовно матиме своїм наслідком збільшення чисельності адвокатів-професіоналів. Таке збільшення відбудеться через отримання статусу адвоката більшістю практикуючих юристів. При цьому, О.Яким'як вважає, що «збільшення кількості адвокатів підвищить конкуренцію та професійні стандарти і дозволить громадянам обрати собі професійного захисника» [4, 45]. По-третє, адвокат завжди буде зацікавлений у наданні якісних адвокатських послуг, оскільки у зв'язку з неналежною кваліфікацією чи порушенням адвокатської етики до адвоката можуть бути застосовані дисциплінарні стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю. За словами С. Барбашина, «дисциплінарні стягнення виступають додатковою гарантією належної правової допомоги та дотримання принципів адвокатської діяльності» [5].

Натомість аргументами проти монополії адвокатури виглядають наступним чином. Перш за все істотним недоліком такої монополії противники вважають її недоступність або ж доступність лише незначній кількості тих, хто потребує правничої допомоги. На противагу такій позиції можна навести думку Н.Бакаянкової, яка вважає, що «здійснення захисту та представництва в судах виключно адвокатурою обумовлює комплексне оновлення сфери надання безоплатної правової допомоги для малозабезпечених категорій громадян, які не здатні оплатити адвокату гонорар за договором. Відрив адвокатури від населення, неналежний рівень доступності допомоги адвоката неможливо допустити, у зв'язку з чим, необхідні одночасні заходи держави щодо підвищення гарантій реалізації права на справедливий суд, доступність правової допомоги» [6, с. 6]. Ну а другою негативною рисою адвокатської монополії вважають підвищення залежності адвокатів від керівництва адвокатури, що створює серйозну загрозу втрати доступу до професії.

Тому окремі вчені переконані, що монополія адвокатури, запроваджена тепер і в такий спосіб, може мати негативний вплив на стан самої адвокатури та призвести до стагнації розвитку правової системи.

Враховуючи наведені аргументи або ж беручи до уваги інші мотиви, 18 грудня 2019 року Верховна Рада України приймає Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення можливостей самопредставництва в суді органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб незалежно від порядку їх створення», яким по суті пом'якшує адвокатську монополію, передбачивши самопредставництво юридичних осіб. Стає очевидним, що вказаним законом була скасована адвокатська монополія на представництво інтересів юридичних осіб та державних органів в судах. Проте, на думку Т. Безеги, такі зміни в «черговий раз засвідчили про відсутність системності в реформуванні законодавства України» [7, с. 29].

Ми, натомість, глибоко переконані у необхідності подальшого укріплення інституту адвокатури, його незалежності, оскільки правова й демократична держава не може бути побудована без наявності у ній надійних механізмів захисту прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб. Більше того, вважаємо, що вітчизняна адвокатура й надалі потребує захисту та запровадження нових гарантій її належного функціонування, особливо у розрізі проблеми прийняття нових законів, якими ставиться під загрозу незалежність адвокатури, додержання адвокатської таємниці, вводяться нові дисциплінарні санкції стосовно адвокатів, які не передбачені чинним законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-вр#Text>
2. Заборовський В.В. Професійна діяльність адвоката – це правова, юридична чи професійна правнича допомога? Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Право / гол.ред. Ю.М. Бисага. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2016. Т. 2, Вип. 38. С. 140-145.
3. Островська Л. Адвокатська монополія на представництво в судах – скоріше «за» ніж «проти». URL: <http://unba.org.ua/publications/1071-advokats-ka-monopoliya-na-predstavnictvo-v-sudah-skorishe-za-nizh-proti.html>
4. Яким'як О. Гарантоване право на професійну правничу допомогу: читаємо між рядків. IV Міжнародний судово-правовий форум «Судова реформа: стан та напрями розвитку». Юридична практика. 2016. С. 45-48.

5. Барбашин С. Професійна правнича допомога: чи потрібен адвокат? URL: <https://unba.org.ua/publications/4646-profesijna-pravnichadopomoga-chi-potriben-advokat.html>

6. Бакаянова Н.М. Адвокатура крізь призму судово-правової реформи. Адвокатура: минуле та сучасність: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 12 листопада 2016 р. Одеса: Фенікс, 2016. С. 5-6.

7. Безега Т.М. Інститут адвокатури, як заручник безсистемності реформування законодавства України. Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 17 грудня 2020 р.). Харків: Право, 2020. С. 27-30.

ПРИНЦИПИ СПРАВЕДЛИВОСТІ, ДОБРОСОВІСНОСТІ І РОЗУМНОСТІ ЯК БЕЗПОСЕРЕДНІ ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ ОСОБИ (НА ПРИКЛАДІ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА)

Пацурківський П. П.

студент II курсу

Навчально-науковий інститут права

**Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна**

Збулося передбачення видатного вченого-цивіліста Київського Університету Святого Володимира Й.О.Покровського, який ще у 1917 р. писав: "Цивільне право споконвіку і за самою своєю структурою було правом окремої людської особистості, сферою її свободи і самовизначення. Тут вперше зародилося уявлення про особу як про щось юридично самостійне і незалежне навіть відносно держави і її влади" [1, с. 309]. Несучий каркас саме такого цивільного права закладено у чинний Цивільний кодекс України (далі – ЦК). Його квінтесенцію складає стаття 3 "Загальні засади цивільного законодавства". Цей каркас ще далеко не у повній мірі осмислений наукою цивільного права України і також поки що тільки частково задіюється у відповідній цивільно-правовій практиці, передусім при захисті прав особи. "Особливої уваги заслуговує, – як неодноразово підкреслювала Н.С.Кузнєцова, – з'ясування нових принципів справедливості, добросовісності і розумності" [2, с. 266]. Вона пояснює це необхідністю інтеграції української доктрини цивільного права у європейський концептуальний та пізнавальний простір, а також тим, що принципи цивільного права – це "робочі